

Československý týdeník - Evropské vydání Tschechoslovakische Wochenzeitung - Europäische Ausgabe

AMERICKÉ LISTY: Vychází každý pátek • Vydává a tiskne: Universum Sokol Publ. • Vedoucí redaktor: Josef Martínek • Evropský redaktor: Miroslav Fišera • Adresa redakce: AL, Postfach 3, 8027 Zürich
Roční předplatné S. Fr. 50.00.

AMERICKÉ LISTY: Erscheint jeden Freitag • Herausgeber: Universum Sokol. Publ. Chefredakteur: Josef Martínek • Redakteur für Europa: Miroslav Fišera • Anschrift der Redaktion: AL, Postfach 3, 8027 Zürich • Abonnement: S. Fr. 50.00 (jährlich).

GEGRÜNDET 1874 (New Yorkské Listy) • MONTAG, den 6. AUGUST 1973 • POSTFACH 3, 8027 ZÜRICH, (SCHWEIZ) Nr. 30-31 • PREIS S. FR. 1.00

Moskva napadá Pekink

Čínsko-sovětský antagonismus se projevuje též ve zvýšeném úsilí sovětského propagačního aparátu zdiskreditovat čínskou politiku na Blízkém východě. Moskevský rozhlas vysílal nedávno interview s libanonským komunistou Jamilem Shatillou, který před deseti lety založil pro-čínskou Unii marxistů-leninistů a který ji nyní rozpustil s odůvodněním, že se přesvědčil, jak jsou čínští vůdci k Arabům a ostatním muslimům proradní. Svou nespolehlivost jako spojenci prozradili prý svým postojem k událostem v Sudánu a v Eritreji,

Novinářská solidarita

Jménem britských novinářů zaslal československému velvyslanci v Londýně Miroslavu Žemlovi protestní dopis generální tajemník britského Národního svazu žurnalistů Ken Morgan. Britský národní svaz sdružuje asi 27 tisíc žurnalistů. Protestní dopis byl odeslán už začátkem července, dodnes však nedošla odpověď. V dopise se upozorňuje, že na poslední schůzi výkonného výboru mezi národní žurnalistické federace bylo vyjádřeno hluboké znepokojení nad metodami, jakých se užívá proti československým novinářům.

V protestním dopise se vyjadřuje obava nad osudem nadále vězněných novinářů Vladimíra Škutiny a Karla Kyncla a upozorňuje se také na těžkosti, s nimiž zápasí Jiří Hochman, Antonín Petřina, Věra Št'ovičková, Čestmír Suchý, Jiří Pittermann a Kamila Moučková. Tito žurnalisté — píše Ken Morgan — museli opustit své novinářské povolání a obstarávají si živobytí nekvalifikovanou prací. V dopise se nakonec říká, že gesto, kterým by československé úřady daly najevo svou víru ve svobodu tisku a žurnalistické práce, by bylo zvláště na místě v době, kdy se svobodné proudění informací stalo námětem diskuse evropské konference.

podporou Pákistánu v boji proti bengálským vlastencům a především rozvracením palestinského osvobozeneckého hnutí. Palestinské fedajiny, bojující proti imperialismu a sionismu, včetně jejich předseda Arafata, prý bezdůvodně označili za sovětské agenty. — Shatilla v moskevském rozhlasu prohlásil, že se vrací do libanonské komunistické strany, která úzce spolupracuje s komunistickou stranou sovětskou. Při svých návštěvách v Pekingu a v albánské Tiraně prý došel k názoru, že Arabové se nemohou na čínské maoisty a jejich albánské satelity spolehnout.

V jiném pořadu napadl moskevský rozhlas pekínské vůdce zato, že odmítli podporovat rezoluci Spojených národů, v níž byl Izrael vyzván k vyklizení všech okupovaných území. Čínská koncepce vojenského řešení arabsko-izraelského konfliktu je prý ne-realistická. Moskevský rozhlas prohlásil, že Sovětský svaz je pro mírové řešení, že ale zároveň přiznává Arabům právo na jakoukoli formu boje.

Sovětská rozhlasová stanice "Mir a pokrok" mluvila o sionisticko-maoistickém komplotu. Čínské stanovisko k problémům Blízkého východu je prý takřka totožné se stanoviskem izraelským.

Číňané nenechávají útoky sovětské propagandy bez odpovědi, nejostřejší polemiku ale vedou Albánci. Tíranský rozhlas si vzal na mušku sovětské válečné lodě ve východním Středomoří. Odmítl sovětskou tezi, že sovětská středomořská flotila je protivahou šesté flotily americké. Sovětské křižníky označil za prostředek nátlaku na arabský lid — za nástroj sovětského neokolonialismu. Sovětské revizionisté prý usilují o vytvoření sítě námořních a leteckých základů, z nichž by mohli Středomoří ovládnout a postupně obklíčit celou Evropu. Vymahají prý na zemích přilehlých ke Středomořskému moři různé koncese, a osnují komploty proti vládám, které se zdráhají jejich požadavkům vyhovět.

Už delší dobu sledujeme s obdivem odvážné úsilí sovětských Židů prosadit si právo na odchod do země, kterou považují za svou duchovní i národní domovinu — Izraele.

Je nutno říci, že se toto úsilí v řadě případů neminulo účinkem. Je stejně nutno říci, že zásluhu na tom má i vyjimečný nátlak mezinárodní veřejnosti a dokonce i některých vlivných politiků. Zejména Spojené státy byly na úrovni jak veřejné tak vládní v tomto směru velmi aktivní. Tiskem proběhla zpráva, že při posledních rozhovorech mezi Nixonem a Brežněvem bylo problému sovětských Židů věnováno asi dvacet minut. Potěšitelné je, že se nejedná jen o nespornou mezinárodní solidaritu Židů s jejich druhy v Rusku, nýbrž, že na této kampani se podílí svobodomyšlní lidé nejraznějších politických — ideových či náboženských směrů. Určitou rolí tu jistě hraje otázka svědomí, soucitu, vlastně reminiscence na židovskou tragedii let nakonec ještě nepříliš vzdálených. Demokraté se stali na sebe-

menší náznak antisemitismu neobyčejně citliví, a to je jistě správné. Jde o princip, na němž málo mění, že poměry pro Židy se ve velké většině světa velmi příznivě změnily, že vznikl dokonce jejich národní, velmi dynamický stát a že existuje i radikální židovský směr, který by chtěl minulými tragediemi omlouvat metody, s nimiž nelze bezvýhradně souhlasit.

Útlak v tomto světě však ani zdaleka nepostihuje jen sovětské Židy. Postihuje, někdy se stejnou a někdy i s větší tvrdostí také jiné etnické a náboženské skupiny — dokonce celé národnosti a národy. Stačí si připomenout osud krymských Tatarů anebo anexi národů baltické oblasti. A není to ostatně jen Sovětský svaz, kde se takový útlak v té či oné formě praktikuje. Právo odejít ze země, v níž se člověk necítí rovnoprávným občanem by mělo platit pro všechny. Židovské vyznání by nemělo být jedinou legitimací, která to jakžtakž přece jen umožňuje. Zdá se však, že mezi-

národní solidarita a úspěšný nátlak světové veřejnosti i světové politiky jsou tu náhle chabší či vůbec nepřítomné.

Právě Spojené státy, jako národ vzniklý z desítek a možná i stovek různých národů a národností, etnických a náboženských skupin, by měly a mohly občas více připomínat i osud těch potlačených a utlačených v zemích svých předků.

Zvítězila realita

Těsně před uzávěrkou tohoto čísla se dovídáme, že Sněmovna obrovskou většinou hlasovala proti jakémukoli snížení počtu amerických vojsk v západní Evropě a vůbec v zámoří. Odmítla zároveň všechny pokusy omezení zbrojního programu US. O tom, jak vypadala situace ještě před několika dny, si přečtete na straně 4, v článku Odvolat či neodvolat.

Přijeli se podívat - a skončili v base

V Československu je ve vězení asi 10 západoněmeckých občanů československého původu, kteří odešli po r. 1968 z Československa. Získali v NSR občanství a nyní se — mylně — domnívali, že vzhledem k amnestii se mohou zajet podívat za svými příbuznými a přáteli. Československé úřady mají pro svůj postup šalamounské odůvodnění: amnestie sice platí — ale jen pro ty, kteří se skutečně vrátí. A to prý v těchto případech neplatí, protože nabytím německého občanství prokázali, že nechtějí zůstat v Československu. Vzhledem k tomu, že za svůj odchod ze země či pro nedovolený pobyt v zahraničí byli za nepřítomnosti, (a aniž by o tom byli uvědoměni) odsouzeni, mají si nyní své tresty odpykat. Pro režim typická byla také odpověď na

námítku západoněmeckých úřadů, že těmto lidem byla příslušnými čs. úřady v NSR vystavena vstupní víza, aniž by byli na nebezpečí upozorněni. Tyto úřady údajně prý

nebyly o skutečném stavu věci náležitě informovány. Západoněmecká strana v celé věci nemůže — jak bylo řečeno — bohužel nic dělat.

ph

Vyznamenali opravdu ty pravé

Do záplavy vyznamenání — jež v Československu po sovětském vzoru uděluje kde kdo kde komu při kdejaké příležitosti, patří taky Zlatý odznak za ochranu státních hranic. Mezi těmi, kterým byl nedávno připíchnut na hrud' je taky (jako první žena) Jiřina Švorcová. Že nikdy "neochraňovala" hranice se samopalem v ruce ve strážní budce, je mimo pochybnost. Dostala odznak za svou servilní normalizačskou činnost, které se věnuje v posledních letech víc než tomu,

co umí a co by tedy měla dělat: hrát divadlo. Dalším z vyznamenaných je spisovatel R. Kalčík. Ten státní hranici na rozdíl od Švorcové neviděl jen z rychlíku, napsal o tom dokonce román Král Šumavy, který byl kdysi zfilmován. Za války se R. Kalčík, tehdy sotva škole odrostlý, zapletl s Moravcovým Kurátorem pro výchovu mládeže a po válce byl nucen nějakou dobu psát pod pseudonymem. Takže Zlatý odznak dostali skutečně ti praví.

ph

O ČESKOSLOVENSKU

Srážka letadel

Z dosud nezjištěných příčin porušilo rakouské letadlo vzdušný prostor ČSSR — proniklo asi do hloubky dvaceti kilometrů nad čs. území — kde se srazilo s československým cvičným letounem. Při tom byl čs. letoun zničen, rakouský letoun dopadl na zem a byla v něm nalezena mrtvá těla dvou členů jeho posádky. Čs. tisk neuvádí, co se stalo posádce československého letounu.

Autovlaky

Po vzoru mnoha západních zemí, které tuto službu zavedly jako pravidlo už před několika lety, zřídily i ČSD tzv. autovlaky. Přesněji: jeden vlak, kam si je možno naložit i vlastní auto a za čtyři dny poměrně pohodlně, bez front na silnicích a na hraničních přechodech — dojet k Černému moři, do bulharské Varny. Tam totiž vede zatím jediná taková linka z Prahy. V každé soupravě jsou rezervována (při návratu) i místa pro ty, kteří cestou "mírně" havarují — takže se raději nazpátek vypraví vlakem.

Jaderné elektrárny

Například se budou v ČSSR stavět ve spolupráci se SSSR jaderné elektrárny typu VORONĚŽ s lehkovodními reaktory. V letech 1975-90 mají být realizovány v rozsahu asi 12.000 megawatt. Jedna se plánuje například na střední Moravě, kde je stálý nedostatek elektrického výkonu. Tato elektrárna v okolí Olomouce má dodávat odpadní teplo i pro zemědělské účely, hlavně pro rozsáhlé skleníky na zeleninu.

Bronzová socha

Boženy Němcové bude domínovat parkově upravenému nádvoří zámku v Boskovicích. Tento zámek je právě upravován na kulturní středisko. Socha Boženy Němcové v nadživotní velikosti je dílem akademického sochaře B. Axmana.

Město Bohumín

Obyvatelé Starého a Nového Bohumína v okrese Karviná na severní Moravě se dohodli na sloučení obou měst s novým názvem — Bohumín. Pro sloučení se vyslovilo přes 90% z 16.000 obyvatel. Výhody budou mít především Starobohumiňané, jimž se vyřeší některé otázky dopravní, školské a správní.

AMERICKÉ LISTY, československo-americký týdeník. — Vydává a tiskne Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak St., Perth Amboy, N. J. 08861. — Nevyžádané rukopisy se nevracejí. — Veškerá tisková práva vyhrazena. — Roční předplatné švýcarských Fr. 50.00 nebo ekvivalent.

AMERICKÉ LISTY, Czechoslovak-American weekly. Published and printed by Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak Street, Perth Amboy, N. J. 08861. — Rights of republication of all materials herein are reserved. — Yearly subscription S. Fr. 50.00 or equivalent;

Sto let novobydžovského gymnázia

Ve svém historickém vývoji od roku 1873 splnil tento ústav své poslání nejenom kulturní a národní, ale i sociální a národnostní. Tato dílna lidskosti byla požehnáním pro město i široký kraj. První profesori novobydžovského gymnázia byli vychováni na Universitě Karlově nejen cíly odbornými, ale i horoucí láskou k národním hodnotám, kterou přenášeli na své žáky. Jmenujme některé z vynikajících absolventů tohoto gymnázia: akademik B. Němec, univ. prof. B. Tomša, akademik J. Volf, univ. prof. Krejčí, prof. Dr. Prokeš, mineralog prof. Dr. Ulrich, Dr. L. Vinikláš, univ. prof. Dr. A. Ráliš, ing. Dr. Fukátko, významný botanik Dr. M. Dejl ...

50 let radioamatérů

V Olomouci se k 50. výročí vzniku čs. radioamatérského hnutí konalo celostátní setkání, na němž se zhodnotila soutěž, které se účastnilo na 9000 stanic ze 144 zemí všech světadílů. Uskutečnilo se přes 32.000 spojení. Je třeba dodat, že radioamatéři za současného stavu cenzurovaných informací přispívají neveřejnou cestou k informování svého okolí o světovém dění.

Správné české jméno

každé obce v Severomoravském kraji umožní zájemcům najít nová archivní pomůcka Místopisný rejstřík, který sestavili archiváři Státního archivu Opava ve spolupráci s archiváři z okresních archivů. Rejstřík uvádí nejprve současný název a pak všechny další, které se v historii sídel vyskytovaly, to jest názvy v latině, němčině, polštině a staročeštině.

Vzácná výstava

V pražské Národní galerii se koná výstava ze sbírek Iráckého muzea v Bagdádu. Je to soubor unikátních exponátů ze 4. až 6. tisíciletí př. Kr. Vystavují se alabastrové skulptury, malovaná keramika, soubor starých šperků, klinopisné památky a pečeti staré zlaté a stříbrné mince.

Jugoslávie chce stabilisovat

Jugoslávie připravuje nová stabilizační opatření. V podstatě jde o korekturu předcházející hospodářské linie, která si vynutila snížení mezd a platů v takzvaném nevýdělečném sektoru. Takové administrativní omezování kupní síly široké vrstvy se totiž projevilo jako otevřené snižování životní úrovně, neboť růst cen se vládě nepodařilo zastavit. Chyba tedy nebyla v domněle nadměrné kupní síle části obyvatelstva, nýbrž v celkovém ekonomickém vývoji. Dosavadní stabilizační opatření měla kladný účinek především ve výrobě, ale to bylo neutralizováno tím, že právě vláda nedokázala omezit své výdaje.

IZRAELSKÁ NOVINKA

Na tiskové konferenci uspořádané na Vysoké škole technické v Haifě, byly shrnuty výsledky výzkumů, který dosáhli izraelští vědci v posledním roce. Největší pozornost upoutal vynález, který slibuje široké uplatnění v praxi.

Je to nový proces na odsolování mořské vody, vynalezený profesorem Kaganem. Tento proces umožní produkovat pitné vody, jejíž náklady budou o třicet procent nižší, než u jakéhokoli doposud používaného procesu. Podstatné snížení nákladů se vztahuje jak na počáteční investice potřebné pro vybudování odsolovací stanice — tak na její provozní náklady. Všechny technické zkoušky prototypu první stanice proběhly skvěle. Profesor Kagan prohlásil, že projekt dosáhl již stádia, kdy je možno začít s průmyslovými instalacemi jakéhokoli rozsahu. Nový proces je pro Izrael zvláště důležitý, a to jednak proto, že nedostatek vody z přírodních zdrojů je jedním z hlavních problémů této země, ale také proto, že náročný program zúrodňování pouště bude nyní moci přikročit hlavní finanční překážky.

Izrael má při zúrodňování pouštní půdy skvělé výsledky. Doposud však měly tyto projekty význam spíše experimentální než hospodářský, a to právě kvůli vysokým nákladům spojeným s produkcí sladké vody. Nízké počáteční investice a snížení provozních nákladů nového procesu umožní řešení akutních hospodářských a zemědělských problémů v mnoha zemích na světě. Zvláště důležitý je tento vynález pro rozvojové země — kterým nová metoda umožní vyvinout vlastní zemědělství i za nepříznivých podmínek, či dostat existující zemědělskou produkci na rentabilní úroveň.

ZAJÍMÁTE SE O DĚNÍ V ČESKOSLOVENSKU? ZAJÍMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné cizojazyčné časopisy. Zjistíte, že doba, kdy věnovaly hodně místa Československu, pomalu, ale jistě mizí. Je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je bohatým místem světa a jeho svědomí. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska rámce mezinárodního dění, informace leckdy unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Není-li vám osud bývalé vlasti lhostejný, stanete se čtenářem Amerických Listů.

dařilo zastavit. Chyba tedy nebyla v domněle nadměrné kupní síle části obyvatelstva, nýbrž v celkovém ekonomickém vývoji. Dosavadní stabilizační opatření měla kladný účinek především ve výrobě, ale to bylo neutralizováno tím, že právě vláda nedokázala omezit své výdaje.

V Jugoslávii byl na návštěvě maďarský stranický předák János Kádár. Vedl rozhovory s prezidentem Titem na ostrově Brioni. Vzhledem k tomu, že Kádár a Tito jsou představitelé dvou sousedních socialistických zemí, ilustruje jejich první schůzka od roku 1967 především to, jak pomalá byla vlastně politická normalizace v této oblasti. Hospodářsky se jugoslávsko-maďarské styky rozvíjely však celkem nerušeně. Maďarsko projevilo v posledních letech zvýšený zájem

o jugoslávský projekt stavby ropovodu od Jadrana k Dunaji, což by usnadnilo dodávky nafty z blízkého východu do Maďarska a Československa. Projekt byl nyní definitivně schválen. Tanjug se v souvislosti s poradami na Brioni zmínil také o otázkách širšího mezinárodního zájmu, včetně problémů mezinárodního komunistického hnutí. Komentář, kterým budapešťský rozhlas vyprovodil Kádára na jeho cestu do Jugoslávie, neopomenul podotknout, že metody a praktická řešení obou zemí jsou v nejednom ohledu rozdílné, a že Maďarsko je členskou zemí Varšavské smlouvy — kdežto Jugoslávie zemí neangažovanou. Podle budapešťského rozhlasu není to však překážkou tomu, aby obě země usilovaly o společný cíl a koordinovaly svou politiku.

Pražské údaje

Pražská odbočka Státní banky zaznamenala v roce 1972 rekordní přírůstek úsporných vkladů a zároveň uplatnění kupní síly vyšší měrou, než vzrostly peněžní příjmy. Oběh hotovosti byl zřejmě ovlivněn zvýšenou vlnou "pasisivního" cestovního ruchu — zvláště východních Němců a návštěvníků různých zvýhodněných výstav, kteří jeli do Prahy vlastně zadarmo a dostali navíc volno z práce.

Vkladový vývoj je ovšem dokladem nerealizované kupní síly, t. j. takové, která se ve smyslu potřeby obyvatel uplatnit nemůže, přičemž se hlavně jedná o nedostatek bytů a bytového zařízení. Bylo také zjištěno, že lidé neváhají utratit i větší částky, pokud naleznou zboží špičkové kvality. Zhoršená možnost uspokojit poptávku a požadavky spotřebitelů se neprojevila jen v poklesu tržeb např. podniku Zelenina (oproti předchozímu roku o 126%), ale i v obchodu obuví a nábytkem (pokles o 10%). Podobně klesl prodej svrchních oděvů a televizních přijímačů. V potravinách stoupá pravidelně nákup masa, vajec a piva. Silně klesla spotřeba mléka — částečně i másla. Ve srovnání s rokem 1960 klesla i spotřeba zeleniny a ovoce. Počet obchodů se síce ve srovnání s rokem 1965 snížil, ale prodejní a skladovací plocha se vcelku zvětšila.

Cizinecká návštěva Prahy (viz turisté z NDR) byla loni největší od léta 1964: přenocovalo celkem 1.400.000 lidí, čímž byla lůžková kapacita využita na neúměrně přetíženu 93%. Hotelová kapacita Prahy zdaleka nestačí ani kvantitou, ale hlavně kvalitou, byť ji v létě vypomáhá na 5000 lůžek v kolejkách a soukromých bytech. Do roku 1980 se má počet hotelových lůžek zvýšit na 13.000. Pro-

tože hotelové budovy nestačí, bydlí turisté i v 9 autokempech a připravuje se výstavba chatových osad v Šárce a v Lahovicích. Na ukázkou ceny: 2-lůžkový pokoj bez koupelny — hotel Solidarita B 90 Kčs za den; hotel Albatros (loď na Vltavě) — 2-lůžková kabina se sprchou 120 Kčs; 1-lůžkový pokoj v soukromí 1. kategorie — 43 Kčs za den. To vše, když se sežene.

ANGLIČTINA

Chcete se naučit v krátké době dobře anglicky? Zcela nový způsob — soukromé hodiny \$8.00 — denně od 9 hod. ráno do 9. hod. večer Rose Fisher, 152 W 58 Street (6th Fl). Tel.: PL 7-9177

Zde odstříhnete a zašlete na adresu: AMERICKÉ LISTY.

Postfach 3, 8027 Zürich/Schweiz

Přikládají se za odběratele "Amerických Listů" a předplatné zaplatím poštovní složenkou (celoročně, pololetně, čtvrtletně. Nehodící se škrtněte. Roční předplatné S. Fr. 50.00, pololetní S. Fr. 25.00, čtvrtletní S. Fr. 13.00 nebo přepočít v jiné měně. Předplatné je možno uhradit i šekem nebo money order.

Jméno:

Adresa:

Jak si namočit nohy

Ferdinand Peroutka

Jak už jsme se zmínili, pan Jiří Hájek kraluje. Kdo by chtěl vědět, jaké úmysly má režim s literaturou a informacím, najde spolehlivou informaci v stále se hrnoucích článcích pana Hájka, který má v hlavě vždy přesně to, co Ústřední výbor komunistické strany. A Ústřední výbor má v hlavě, že je třeba, aby spisovatel byl úplně absorbován současnou politikou vlády. Následkem toho pan Hájek vážně promluvil k novému Svazu spisovatelů. Nestáčí, pravil, aby spisovatel suše prohlásil, že stojí za politikou nynější vlády, a potom, aby okolkoval nebo umkl. Spisovatel, aspoň pokud je členem nového Svazu, nemůže "suchou nohou" přejít nad dobou přítomnou — osvědčit se namočením nohy a musí si "namočit nohy" dílem. Žádáme, nový Svaz spisovatelů, aby z tebe vycházely romány, do nichž usnesení 14. sjezdu budou vtlačena. A co takhle snad i nějaký kousek lyriky na též námět?

Avšak romány rostou pomalu, lyrikové přemýšlejí, jak to udělat, a zatím spisovatelé dostali aktuální úkol: vyjádřit se o "Odkazu Února". Byla vypsaná soutěž na nejlepší výrok na toto thema. Organ nového Svazu spisovatelů, "Literární měsíčník", otiskl příspěvek do této soutěže z pera pana . . . Ale ne, nefekne jméno. Necht', pokud na nás je, jeho jméno zůstane známo jen té kapce lidí, kteří snad čtou "Literární měsíčník". Místo, abychom psali jméno, budeme říkat: Autor. Nový Svaz spisovatelů nemá jen chvilu, nýbrž také nešťastné členy. Je třeba spíše se soucitem pohledět na neblahou situaci, do níž se člověk dostal bez vlastní viny, a již váhá řešit za cenu osobní zkázy.

A tak se stalo, že Autor má na Únor 1948 tři vzpomínky. Vzpomínka první: "Stál jsem pozdě odpoledne, avšak ještě za denního světla na chodníku Strossmayerova náměstí." To je úvodní vyličení atmosféry, které lze od spisovatele očekávat, a které je mu třeba dovolit. Teprve další slova přivedou vzpomínku do bližší souvislosti s politickým Únorem: "Když tu náhle přichodil dlouhý zástup milicionářů s rudými páskami na pažích." Bylo tedy ještě denní světlo a milicionáři pochodovali. Vedle Autora stál "jakýsi pán, slušně oblečený, lepší, jemné tváře, a tu náhle pokýval hlavou a řekl pouhá dvě slova: Finis Bohemae."

Budeme zkoumat Autorovu metodu. Zdá se nám, že zahálil přírodu do obalu slov. Kde by mohl říci jedno slovo, řekne tři, kde by stačila jedna věta, nalézáme dvě. Nádevkem k tomu, Autor

nám sděluje nejen to, nač si vzpomíná, nýbrž také to, nač si nevzpomíná. Autor: "Ne vzpomínám si již, zda slyšet jen krok milicionářů, nebo zda hudba hrála, či zda oni sami zpívali." Naše poznámka: kdyby autoři autobiografií nám sdělovali také, nač si nevzpomínají, vznikaly by nesnesitelně dlouhé knihy. Autor: "Pán žádné další slovo na tom chodníku neřekl. Odešel, jako jsem odešel já." Hled' me, Autor také odešel. Naše poznámka: zdá se zbytečné to zvláště připomínat, nikdo neočekával, že Autor snad zůstane stát na chodníku do dneška. Co bylo dále? Autor: "Nikdy jsem ho už nespapal. Ale častokrát jsem si na něho vzpomněl v letech dávno minulých a potomních i v letech dnešních." Naše poznámka: asi by stačilo říci:

"Často jsem si na něho vzpomněl," bez recitace o "letech dávno minulých a potomních i v letech dnešních." Shledáváme, že Autorova metoda je oblékat faktiky do těžkého hávu slov. Jestliže Autorovi úplně schází vkus úsečnosti, jsme v nebezpečí, že dodá: "Vzpomínal jsem na pána v létě i v zimě, když přišlo i když bylo sucho." Autor: "Častokrát jsem si v duchu říkal, co asi dnes dělá, jak si dnes vede, jak jedná." Podle našeho domnění obsah slov: "jak si dnes vede, jak jedná" je dostatečně obsažen v předchozích slovech "co dělá", je s ním totožný. Autor tu, ne poprvé a ne naposledy, nám nabízí hromádku zbytečných slov. Jeho styl z nějakého důvodu připomíná politické řečnění před sedesáti lety: "My to nejen říkáme, nýbrž také povidáme." "My k tomuto cíli nejen kráčíme, nýbrž také jdeme."

Praví se, že "styl je člověk". Někdy styl je člověk v ne snadné situaci. Dejme tomu, že spisovatel byl dán úkol, jež pokládá za nechuť. Snad si bude počínat jako kdyby ležl do studené vody. Kdyby bylo dovoleno suché prohlášení . . . Ale není dovoleno. Příspěvek musí být rozsáhlejší a musí v něm být trochu literárního umění. Tu Autor snad oddaluje chvíli, kdy bude muset přiznat barvu, kupí pod sebe hromádky neutrálních slov, prozrazuje nám, nač si nevzpomíná, pozdržuje se u "let dávno minulých a potomních i let dnešních." "Zní to trochu jako báseň", přiznává. Ale jestliže nic jiného, vydá to jeden nebo dva odstavce, daný úkol se zvolna a zatím nevinně pohybuje kupředu.

Druhá vzpomínka, praví Autor, je mnohem radostnější. Je-li tomu tak, sledujme — jak radost vznikla, jak se rozvíjela a s jakými překážkami se potkala. "Měli jsme teh-

dy před sebou celý život, chtěli jsme co nejvíce poznávat, prožívat a cestovat. Přišel Únor a někteří z nás studentů se cítili ohroženi v těchto svých citech a plánech. Já jsem mezi ně nepatřil, ale to zdůrazňovat nechci." Nechce to zdůrazňovat, ale přece to připomene. Tu poznáváme první fakt o radosti: byla omezena na některé, jiné upadli do "konfliktů". Poznáváme i druhý fakt o radosti: v některých byla jako ze železa, vydržela zklamání. Podle Autora mladí lidé žili v radostné náladě, poněvadž očekávali svobodné cestování, neomezené poznávání a zvýšení životní úrovně. Co přišlo? Životní úroveň po desíletí byla známo jaká, přemnohé knihy nebylo dovoleno poznávat, cestování nebylo dovoleno, také některé myšlenky a úsudky ne, a někteří, kteří původně také měli radost z Února, byli oběšeni. Přesto, praví Autor, že pocit, jakoby city a naděje byly ohroženy, byl "zcela nesmyslný". Nám se zdá, že tento úsudek se zcela zakládá jen na Autorově autoritě.

"Konečně třetí má vzpomínka na Únor je nejradostnější." Vlastně jen částečně, jen na konec má co dělat s Únorem, jinak je to, jak Autor praví, "plynulé pokračování vzpomínek na mé předúnorové dětství". V jaké souvislosti bylo předúnorové dětství s Únorem? Uvidíme hned. "Vyrůstal jsem na žižkovské periferii, s proletářskými dětmi jsem sedával v lavicích obecné školy, s nimi jsem hrával fotbal, kuličky, kopali jsme kramlemi myši chodby na strništích polí." V Autorovi je silný lyrický element, neopomene připomenout, že po těch jejích myších chodbách už není ani stopy, všechno už dávno bylo zastavěno novými budovami. Jak melancholické. Po této odbočce Autor pokračuje: "A tak jsem měl to proletářské dělnické ovzduší od dětství rád a bylo mi důvěrně blízké v osmi deseti letech, kdy jsem neměl ani zdání o diktatuře proletariátu, dělnické třídy a o marxismu a leninismu." Avšak dnes má o tom živé zdání. Dovolává se styku s proletariátem jako kdysi lidé se honosili tím, že se dotkli roucha Papežova. Hle, jak si dnes správně namočit nohy. Je v tom tolik horlivosti, že nás napadá zeptat se: čím vlastně byl Autorův pan otec? Nejsou s tím nějaké obtíže při kádování?

Nejradostnější chvíle Autorova nastala, když spatřil, jak dělník, důvěrný přítel jeho dětství, pochodu jako milicionář na Strossmayerově náměstí. Šli rázně. Autor praví, že "vzpomínání dělní-

Všimli jsme si za vás . . .

Někdy byla již na těchto stránkách připomenuta Rogersova návštěva v Praze. Nikdo si však nevšiml maličkosti, kterou uveřejnily "Daily News". V nevelkém sloupku bylo kromě jiného uvedeno, že při přivítání na letišti se ministr Chňoupek omlořoval Rogersovi: "Chtěl jsem Vás přivítat cikánskou kapelou, ale nikoho jsem nemohl sehnat." Rogers to odbyl mávnutím ruky: "No jó, jsou dovolené. U nás se teď také těžko někdo shání". Zní to jako vtip, ale v kratičkém novinovém sloupku to vyznělo, jakoby nejdůležitější ze všeho byla ta cikánská kapela. Ve mně osobně to vyvolalo pocit uražené národní hrdosti a studu, že má rodná země má tak tupého ministra. Od lidí znalých češtiny jsem byla nucena vyslechnout jazykové úvahy o tom, zda příjmení Chňoupek pochází od slova "ehlupe" nebo "hňup" a kolegům v práci jsem musela vysvětlovat, že cikánská muzika není žádná národní muzika, a že tedy Čech a Cikán není jedno a totéž, i když francouzština má pro ně jedno slovo "la Boheme".

Libuše Obrusníková

ci a studenti byli prosti nějakých obav o lid, národ, tradici. Asi má Autor pravdu. Autor končí hluboce filosoficky, rozbořem pojmu Čas. Poslechněme si:

"V odkazu Února má svou úlohu čas . . . Problém času je nejzákladnějším problémem všech věd a dění . . . Každý živý tvor nějak prožívá čas. Jeho přítomnost je delší přítomnost, zahrnuje víc minulosti a anticipuje víc budoucnosti. Člověk, který nemá žádný vztah k minulosti, od toho radši dál. Kde kdy za něco stál, byl vždy spjat s minulostí a budoucností." A, jak je Autorovým zvykem, ovšem ještě jednou totéž: "Nějaké sepětí s minulostí a budoucností být musí."

Dovolte, abychom Vás provedli tímto bludištěm, které vypadá jako filosofické, ale je politické. Autor má svou strategii. Hlavním jeho cílem je dostat se k tomu, že přítomnost je spojena s budoucností. Zmínka o minulosti byla dle všeho připojena jen pro úplnost, a nikdo ať na to nespolehá. Historikové — kteří šli do archivů, aby minulost prozkoumali, byli rozeznáni, necháni bez zaměstnání, někteří jsou ve vězení. Je-li pravý, skutečný čas spojením minulosti, přítomnosti a budoucnosti, tu nejjednodušší, nejvíce omezující a člověka ohlupující, podle Autora mínění, je vlastně přítomnost. Praví, že je třeba dávat pozor, "aby se nám

čas nezescnul na přítomnost, nepatrný bod; to je pak svérák. . . . Hodnota našeho vnímání života ovzduší s tím, jak se povznášime nad hegemonii přítomné chvíle."

Tu Autor dospěl tam, kam od začátku chtěl: pánové, nedá se nic dělat, musíme psát podle zásad socialistického realismu. Neboť, který jiný směr tak energicky odmítá "zeschnout se na přítomnost", které jiné hnutí zásadněji zavrhuje "hegemonii přítomna"? Zatím ještě — pravda, komunismus, který sliboval lidem svobodu, jaké ještě nebylo, po pětadvaceti letech od Února věznil lidi více a krutěji než každé současné hnutí jiné. Zatím ještě, po pětadvaceti letech, v Rusku po padesáti, pohled na přítomnou hmotnou skutečnost nebyl povzbuzující. Ale kde vy, kteří se na to díváte a chtěli byste to popisovat — jste nechali "delší přítomnost"? Díváte se na to, co vidíte; kde je vaše věrnost k tomu, co nevidíte, co bude?

Výdobytkem února je "delší přítomnost". Na to, myslíme, občané tiše odpovídají: mluvíte o "hegemonii přítomna", my cítíme, že máme žít pod hegemonií budoucna; pro vás pětadvacet, padesát let je jeden "bod" v čase; pro nás je to celý náš život.

Abychom řekli, jak to dopadlo: Autorův příspěvek do literární soutěže "Odkaz února" byl odměněn hlavní cenou.

Chcete strávit vaše prázdniny v krásnej prírode?

Chcete sa osviežiť vzduchom voňajúcim priskyricou borovej hory?

NAVŠTÍVTE

SOKOL WOODLANDS letovisko

v krásnych Catskillských horách, len dve hodiny cesty z New York City. • Prvotriedna krajanská kuchyňa, kupanie, vychádzky do hôr, možnosť člnkovania na krásnej Delaware rieke, pre ľud a prítomnosť pobavenia. • Primerané ceny, zvlášť zľava pre rodiny s deťmi. • O rezervácie, alebo bližšie informácie píšete na:

SOKOL WOODLANDS

MAIL ROAD, BARRYVILLE, N. Y. 12719 — tel: 914 —
Telefon 914/956-8413, alebo 201/676-0280

370.000 ROČNĚ

Podle plánovaných výrobních kvot má čs. automobilový průmysl vyrábět v letech 1975-80 ročně asi 370.000 automobilů, z toho 300.000 osobních, 53.000 nákladních a 18.000 dodávkových vozů. Z toho bude vyrobena na Slovensku přibližně třetina — t.j. 122. 000 vozových jednotek. Rozhodující tu bude výstavba Bratislavských automobilových závodů (BAZ), které mají vyrábět ročně 100.000 osobních automobilů, k nimž si samy vyrobí karosérie. Motory nakoupí v Mladé Boleslavi, zadní nápravy v Trnavě, převodovky, přední hnací nápravy, spojky a řízení ve východním Německu. Za tím účelem dojde i k výstavbě Trnavských závodů, které musí vyrobit ročně 600.000 zadních náprav (i pro vývoz do NDR) a vyrobit i plánované dodávkové vozy. V Mladé Boleslavi se přestanou vyrábět pře-

vodovky, rozvodovky, nápravy a řízení: vyrobí se tu pouze motory, také 600.000 ročně. Na vlastní karosérii se tu bude zároveň montovat ročně 20.000 vozů. S tímto závodem při výrobě motorů (hlavy válců, lité klikové hřídele) bude kooperovat závod ČZM Strakonice. V oblasti nákladních vozidel se bude ročně vyrábět 15.000 Tater, 18.000 vozů typu LIAZ, 17.000 typu Avia a ve spolupráci se Škodou Ostrov 3600 autobusů značky Karosa. Kromě toho asi 1200 těžkých automobilových návesů a přívěsů, jakož i několik tisíc speciálních nástaveb. Vedoucí činitelé čs. automobilového průmyslu se snaží přejít na velkoseriové kapacity, aby tak zracionalizovali výrobu a přiblížili ji výkonům velkých světových automobilek. Zasloučení znalci se ovšem obávají kooperčních potíží.

Černošská Amerika

Mnohým černošům se daří poměrně už dobře a přestali podporovat organizaci, kterou založil a vedl doktor Martin Luther King. Proto její nynější předseda, kněz Ralph Abernathy, z funkce odstoupil a naznačil, že organizace je v úpadku. Když odstupoval, prohlásil: "Tak mnozí černoši se domnívají, že mají vyhráno, a to čistě proto, že zaujímají vysoké posice, — které zaujímají díky bojovému úsilí naší organizace i jiných skupin — ale nejsou ochotni dnes naši organizaci finančně podporovat, aby mohla plnit své závazky. Vzhledem k tomu, že chudí lidé nemohou černošské hnutí podporovat finančně, že mohou dodávat jen bojovníky, což také dělají, by rozhodně měli hnutí financovat černoši střední třídy, kteří mají chudobu za sebou a dostávají, celkem vzato, slušné platy."

Trend, o kterém mluvil Otec Abernathy, je pro dnešní stav černošského hnutí v Americe příznačný. Ředitel jiné černošské organizace — zvané Národní městská liga, Vernon Jordan, se domnívá, že černošské hnutí už nemá takovou vervu a vliv, jaký mívalo, protože pozornost občanů se v posledních letech soustřeďuje k jiným problémům, jako je válka v Indočíně a inflace doma. Jiní pozorovatelé poukazují také na to, že černošské hnutí samo není zdaleka tak jednotné, jak bývalo, a od zavraždění Martina Luthera Kinga vlastně také postrádá vůdce největšího kalibru. A možno také tvrdit, že do té míry, do které černošské hnutí už splnilo své poslání, se nyní stává zbytečným, pokud se neorientuje k novým cílům a vyšším metám. Což snad je alespoň z části případ organizace, kterou od Kingovy

smrti do nedávna vedl Ralph Abernathy.

Před dvěma léty vystoupil z této organizace tehdy 29-letý kněz jménem Jesse Jackson, jeden z jejích funkcionářů, a založil organizaci novou — zvanou Push, která vyvíjí úsilí v určitém smyslu jako odborová unie. Přiměla například firmu Avon, která vyrábí a prodává kosmetické prostředky a za loňský rok měla obrát přes jednu miliardu dolarů — a mezi jejímiž zákazníky je 20 procent černošů, aby se smluvně zavázala, že přijme do zaměstnání 306 nových černošů, a že převede životní pojištění všech zaměstnanců do pojišťovny, kterou vlastní černoši; smlouva má údajně pro černošy cenu skoro 60 milionů dolarů. A podobné smlouvy uzavřela organizace Push už také s mamutí potravinářskou firmou General Foods.

Hospodářský vzestup černošů lze ovšem načrtnout i statisticky. Něterá čísla z poslední doby jsou příznivá, jiná nejsou. Například průměrná mzda černocha, který právě nastoupil do pracovního trhu — to jest černocha ve věku od 18 do 24 let — se před dvaceti lety rovnala jenom 70 procentům průměrné mzdy stejné starého bělocha; dnes se rovná 85 procentům. To znamená, že mladí černoši zkrátily mzdový předstih mladých bělochů o polovinu, ale ještě je nedohnali. Starší černoši pokulhávají za staršími bělochy ještě více, protože nemají tak dobré kvalifikace a vzdělání; to je ještě dědictví minulosti. Pro vyhlídky do budoucnosti je příznačná okolnost, že černocho, který vystuduje vysokou školu, nastupuje do stejné vysokého místa a se stejným platem jako jeho bělošský kolega.

Jednou z nejdelikátnějších mezinárodně-politických a strategických otázek v nynější fázi vývoje je, zda se mají odvolat ze západní Evropy alespoň některé americké vojenské jednotky, které tam slouží prakticky od konce druhé světové války a jejichž početní stav je 313.000. O věci začala nová rozprava v poslanecké sněmovně ve Washingtonu a to na novém fóru, kde se k ní soustředuje mnohem více pozornosti amerického publika; dosud se otázka projednávala v podvýboru pro Evropu — podvýboru zahraničně-politického výboru sněmovny; nyní se jí začíná věnovat výbor sám. A to z iniciativy vlády, která také nabízí výboru vysoké činitele, aby podali dobrozdání a vysvětlili její stanovisko. Stanoviskem vlády je, že se z Evropy nemá zatím stáhnout ani jeden americký voják, protože by se tím začal rozleptávat psychologicky, ne-li také fakticky obranný systém, který slouží Západu tak dobře už od založení Severoatlantického paktu v roce 1948, a bez něhož by bylo krajně riskantní pokoušet se o normalizaci styků mezi Západem a Východem, normalizaci, k níž má mimo jiné přispět oboustranné omezení vojenských jednotek v západní a východní Evropě, o kterém se začne vyjednávat koncem října; kdyby Amerika začala jednostranně odvolávat své jednotky ze západní Evropy, zahazovala by tím karty, jež by mohla vynášet při vyjednávání so Sovětským svazem, aby odvolal své jednotky z východní Evropy. To je zhruba smysl výkladu, který podal zahraničně-politickému výboru americké poslanecké sněmovny náměstek ministra zahraničí Kenneth Rush. Na dalších schůzích výboru vládní stanovisko dále vysvětlí ještě ministr obrany Richardson, předseda sboru náčelníků štábu Mooru a vrchní velitel spojeneckých branných sil v Evropě, Goodpaster.

Vláda si je zřejmě jista, že má dostatečně logické a silné argumenty, aby o rozumnosti svého postoje přesvědčila celou americkou veřejnost a její reprezentanty v zákonodárném sboru. Zatím je těžko odhadnout, jak jsou názory pro a proti v Kongresu rozloženy; v zahraničně-politickém výboru sněmovny, zdá se, celkem rovnoměrně. Rezoluce, které navrhuji omezit americké jednotky v Evropě, vyšly z iniciativy více než padesáti poslanců. Nutno zdůraznit, že to nejsou osnovy zákonů, které by po odhlasování většinou byly pro vládu závazné, nýbrž jen usnesení, jež by po odhlasování prostě vyjádřila mínění většiny, a která by vláda nemusela provést. Z nynější rozpravy v zahraničně-politickém výboru sněmovny

vzejde tedy podle úsudku pozorovatelů nanejvýše trend, ale ne žádné konkrétní rozhodnutí. Nikdo neočekává, že americká vláda v dohledné době vojenské jednotky v Evropě omezí.

Ti, kdo omezení doporučují, pro ně uvádějí různé důvody: zejména, že v době, kdy napětí mezi Západem a Východem klesá a válka se jeví stále nepravděpodobnější a v době, kdy má Amerika schodky v platební bilanci s cizinou a hospodářské potíže doma, se nedá dobře ospravedlnit, aby vydávala 17 miliard dolarů ročně na udržování těch 313.000 vojáků v Evropě, i když západoevropští členové Severoatlantického paktu, zvláště západní Německo, tyto výlohy do značné míry vyvažují tím, že nakupují zbraně pro své jednotky v Americe a tak podobně. Někteří poslanci argumentují také v tom smyslu, že americký daňový poplatník vydává na společnou obranu poměrně mnohem více než západoevropský daňový poplatník, a že přišla doba, aby se západní Evropa starala o svou obranu více než dosud a přestala se schovávat pod křídla Ameriky. Ostatně — proč by Amerika neměla jednostranně odvolávat své jednotky ze západní Evropy, i

když Sovětský svaz své jednotky z východní Evropy neodvolá? Ohrozila by se tím bezpečnost Ameriky? Odpůrci těchto argumentů označují některé z nich za izolacionistické. A podle názorů nejméně jednoho poslance vláda zatím nevyvrací tyto argumenty dost pádně. Poslanec Wriegle z Michiganu řekl: "Když sledujete politiku — která nefunguje, a která nedává v očích amerického lidu smysl, jenom tím izolacionismus podporujete; jestliže si nepřejete, aby izolacionismus v Americe vznikl — vypracujte si novou politiku".

Předsedou zahraničně-politického výboru je poslanec Thomas Morgan, který však je právě na zájezdu do Čínské lidové republiky, a ve sněmovně ho zastupuje poslanec Clement Zablocki. Ten v úvodním projevu řekl mimo jiné: "Západní Evropané i mnozí ve východní Evropě už dlouho považují americké jednotky v Evropě za pilíř míru. V nynější době, době historických změn v poměru mezi Západem a Východem nesmíme ani vynechat příležitost k upevnění míru, ani si dovolit cokoliv — co by ohrozilo náš existující bezpečnostní systém."

Hanuš Hejný, N. Y.

Nelítostný zábor půdy

V pražském týdeníku Tribuna, který je normálně hlásnou troubou nejkonzervativnějších živlů v KSČ, bylo v poslední době zveřejněno několik materiálů, které svědčí o vandalském zacházení s ornou půdou hlavně v českých zemích. Za jednu z nejvíce postižených oblastí se tu označovaly severní Čechy — kde se těží 75% celostátní těžby uhlí a vyrábí 50% elektrické energie. Tomu se podřizuje už po léta všechno. Zábory půdy se dělají neuvážlivě a rekultivace postupuje velmi pomalu. V letech 1960-70 došlo kvůli rozvoji důlní činnosti, průmyslové, energetické a bytové výstavbě a stavbě vodních děl k trvalému úbytku 17.195 hektarů zemědělské půdy, z čehož bylo přes 80% orné půdy vysoké bonity, převážně v řepářské oblasti. Na hrubé produkci to představuje ročně ztrátu 160 milionů korun.

V probíhající pětiletce mají být zabrány téměř dva tisíce dalších hektarů a do roku 1990 dalších 6.000 hektarů. Kromě přímých škod má takový zásah i nepřímé, těžko vyčíslitelné důsledky. Areál půdního fondu se většinou naruší tak, že je třeba uskutečnit novou hospodářsko-technickou úpravu pozemků a změnit celkový režim hospodaření. Moderní lomová těžba do hloubky několika desítek metrů také narušuje vodní režim v půdě, takže v dalekém okolí přestává pů-

sobit přirozená vzlinavost a kapilarita. Rozsáhlým vrstvením skryvků do velké výšky vznikají silné tlaky, čímž se v okolí výsypek tvoří močály. Protože však režim vyžaduje pouze těžbu a zase těžbu, obchází své vlastní zákony a nutí správní orgány k dalším záborům orné půdy na nová výrobní a pomocná zařízení. I na Ústecku mají zemědělci starosti: z pouhých 20.000 hektarů tamní zemědělské půdy (polovina je orpice) má být do roku 1985 zlikvidováno přes 1500 hektarů. Jde většinou zase o výstavbu průmyslovou a bytovou, která se projektuje v jedné jediné variantě, a to pro stavební závod nejjednodušší.

NABÍZÍME —

České knihy v exilu:

John Danus "Zrod satanova atomu", vázané, celá trilogie \$17.00, k dodání ihned. Během roku 1973 vyjde, vázané v plátně, ilustrované, cena za svazek \$5.20. Díla K. J. Krušiny: "Pan Dadáček má dovolenou", detektivka, "Jedenáctý obvod", kriminální román, "Zimní bouře", Horská záchranná služba, "Druhá bouře", vychází až v zahraničí. "Svět je strašně krásnej", členská premie zdarma pro odběratele celé řady roku 1973. Můžete objednat nebo napsat si o bližší informace: Dodává Literární Klub, K. J. Krušina, Box 239, 126 02 Hägersten 2, Sweden.

Evropské ideje

V západním Berlíně vyšlo minulý týden prvé číslo nového časopisu. Jmenuje se "Europäische Ideen" — "Evropské ideje". Jeho šéfredaktorem a vydavatelem je Andreas W. Mitze, západoněmecký publicista, který se už léta zabývá kulturní a politickou problematikou východoevropských zemí pod sovětským dohledem. Ve svých článcích, rozhlasových a televizních pořadech i v diskusích, které občas pořádá, se věnuje především otázce rezistence intelektuálů proti diktatuře. Nezajímá ho pouze vnější stránka fenomenu, ale chce se svědomitě dopátrat hlubších příčin a vztahů i duchovního zázemí, z něhož odpor vyrůstá. Svě analýzy staví většinou na konfrontaci různých, nejednou i protikladných názorů, které předkládá bez komentáře, aby působily váhou své vlastní argumentace.

V krátké redakční poznámce nového časopisu se ohlašuje, že jednotlivá čísla se budou zabývat monotematicky podstatnými problémy, které určují kulturní život národů, omezených ve svobodném projevu. Seznam témat naznačuje, že cílem tu není polemika, ale rozbor kulturní poruchy, jak se jeví ze zorného úhlu duchovního života evropského. Uvedme alespoň některá z nich: Národní tabu; národní pocity méněcennosti; cenzura v Evropě; autocenzura; existuje evropská kultura?; masová média ve východní Evropě; atd.

Soudě podle prvního čísla budou tato témata zpracována v serii článků různých autorů, kteří se problémem specialisticky zabývají anebo k němu mají zvláštní vztah. Tak je koncipováno i číslo, které právě vyšlo a jehož tématem je "Exil 1973".

Andreas W. Mitze shromáždil příspěvky devatenácti autorů, kteří se vyslovují k jednomu z nejsložitějších jevů moderní společnosti. Až na jednoho — T. G. Masaryka, z něhož je tu úvodem otištěna jeho stat' o exilu ve Švýcarsku — jsou to naši současníci — pro něž je exil nej osobnějším prožitkem. Je proto přirozené, že kromě několika Němců a Španělů Rafaela Albertiho, většina autorů jsou lidé z východního bloku, především Čechoslováci a Poláci. Je tu článek od Škvoreckého a Svitáka, od Tadeusze Nowakowského, Witolda Wirpszy, Liehma — Pachmana, Kratochvíla, Divíše, Michala, Kovtuna, Utiže a Jedličky.

Široký tematický rámec bez jakýchkoli jiných omezení umožnil příspěvatelům, aby vyjádřili své nejprivátnější stanovisko, a způsobil, že se nejen jejich názory, ale i samotné pojetí problému výrazně liší. Vedle osobního

vyznání, jímž je příspěvek Škvoreckého a Divíše a zčásti i Michala, je tu pokus o systematiku, reprezentovaný "Desaterem" Svitákovým a "Hesly k exilu" od Wirpszy. Je tu Nowakowského článek, který se zabývá spíše historickým aspektem problému, stejně jako příspěvek Kratochvílův, a vedle toho spíše esejistické pojetí otázky, v němž je zdůrazněna existenciální stránka věci, jako třeba v příspěvku Kovtunově, Jedličkově nebo Denesově. Je tu polemická stat' Pachmanova a Lyrický text Oskara Pastiora. A je tu vedle pojetí exilu jako moderní politické nutnosti v článku Albertiho i odmítnutí exilu ve statí Roberta Havemanna. Všichni autoři se shodují v tom, že "emigrace není", řečeno s Karlem Michalem — "ani povolání, ani duchovní ustrojení, zásluha nebo vina," ale nezbytný průvodní jev moderní politiky, s nímž se musí člověk vyrovnat. Všichni jsou si vědomi toho, co na jiném místě říká Divíš, že "svou zemi opouští

jen ten, kdo trpí doma zneuctvující tělesnou nouzí bez vyhlídky na zlepšení, anebo ten, kdo trpí zneuctvující bídou duchovní, aniž vidí zasloužit si svobodu". Žádný z autorů, ať pokládá svou situaci exulanta za sebe definitivnější, nehledá v tomto stavu jen ulehčení a výhody, ale všichni jsou si vědomi úkolu, který jim odtud plyne. Kovtun jej vidí ve zprostředkující funkci kulturní: exulant může "lépe rozeznat to cenné od nicotného ve své vlastní kulturní tradici, neboť je trvale konfrontován s kulturou, výchovou a zkušenostmi lidí v ostatních zemích." Konečně téměř všichni se shodují i v tom, co formuluje Škvorecký a spolu s ním Sviták, že exil je především místo práce, nové aktivity, Dodejme závěrem, že časopis "Evropské ideje" je hodnotným příspěvkem k problematice moderního duchovního života a že je si přáti, aby i ostatní témata byla zpracována s takovou solidností — objektivitou a erudicí jako téma úvodní.

Samostatné Bahamy

Bahamské ostrovy, shluk asi sedmi set ostrovů a dvou tisíc ostrůvků a skalních útěsů, většinou neobydlených — se po třech stech letech britské nadvlády staly 10. července nezávislým státem. Tato země, která zabírá v Atlantickém oceánu na dvanáct set kilometrů, v čemž je ovšem víc vody než souše — má asi 190 tisíc obyvatel, z 85 procent černochů; a ti tedy oslavují nyní začátek nové kapitoly bahamských dějin, které — pokud se zaznamená historie týče — počíná dnem 12. října léta Páně 1492, kdy na ostrově San Salvador zakotvil Krištof Kolumbus. Domníval se, že našel Indii, ale američtí turisté, kteří teď rok co rok navštěvují Bahamské ostrovy v počtu půl druhého milionu, jsou nesmírně vděční za to, že neobjevil Indii, nýbrž tyhle ostrovy, vzdálené z Miami na Floridě pouhých 45 minut trysového letu.

Turistika je a nadlouho zůstane hlavním zdrojem příjmu bahamských občanů, díky teplému počasí, které je příjemné i v zimě, sněhobílým písečným plážím, hejnům plameňáků, největším na světě, stádům divokých koní, oslů, divokých sviní, nemluvě o tisících netopýrů v tamějších jeskyních. Rybář-amatér si přijde na Bahamách na své, ať chytá ze břehu nebo ze člunu; hráček štěstí v kasinech je vrtkavější, ale prohry a život vůbec se na Bahamách neberou tragicky: tempo, zejména pracovní — je vlekřejší a zvolňuje se tím víc, čím dál od hlavního města Nassau. Ale bylo by omylem soudit, že Bahamy jsou

rájem lenochů; kromě služby turistů se zde specializují také na obsluhu mezinárodních financí, a 350 bank — jedna připadá na 550 obyvatel — poplává zahraničním finančníkům podobné výhody jako Švýcarsko: příjmem bez jakýchkoli daňových poplatků, tajná konta, svobodný příliv i odliv peněz — a banky v Nassau mají velmi na pilno zejména v těchto dnech kolísavého kurzu amerického dolaru. Ministerský předseda Pindling — černoch, je už šest let v čele vlády jako reprezentant pokrokové liberální strany. Jako chlapec si Pindling vydělával donáškou zboží z kopeckého krámu a druhým poslíčkem v téže obchodě byl tehdy Sidney Poitier — dnes slavná filmová hvězda.

Pindling má v programu ještě víc rozšířit na Bahamách turistiku, ale kromě toho by chtěl na ostrovech zříditi důležitá střediska pro rafinaci nafty a uskladnění benzinu, takže by se Bahamské ostrovy staly jakýmsi reservárem benzinu pro Spojené státy. Předpoklady jsou dány blízkostí Ameriky, možnostmi hlubokých přístavů pro obrovské tankové lodě, dostatkem pracovních sil. Za zmínku ještě stojí, že bahamský ostrov Inagua se honosí největší koncentrací soli na světě a americká firma Morton tam ročně těží a vyvážá odtud přes půl milionu tun soli, která se však používá v kuchyních jen zčásti: spousta tun se barví na modro a sype na chodníky a dálnice v zemích, které nemají v lednu a v únoru příjemné slunce jako Bahamy, nýbrž sníh a led,

Listárna . . .

Vážená redakce.

Podnětem k tomu, že píš, byl článek pana Peroutky "Český román" a úvaha o budoucnosti české exilové literatury. To se mne týká. Je to bídné tady, a bylo by to bídné doma. Pan Škvorecký je pesimista, (proto mu tak fandím, myslím, že je vlastně pouze realista), pan Hostovský do hloubky poznal, co znamená psát jazykem, který není světový, a jak je člověku, když jinak nelze. Začali jsme o tom dialog, a nedokončili. Vařím se v tom problému také — jako kachna ve vlastním sádle — kam psát, pro koho, když zanikl Text, a jiný, opravdu literární časopis neexistuje. (Proměny tento úkol neplní, pan Škvor se mnou souhlasí, ale čtenáři prý dávají přednost úvahám, rozborům a recenzím). Do toho přišel váš článek o tom, co bude s českou exilovou literaturou (i s tou překládanou, vycházející knižně), až upadne zájem o československou tematiku. A v tomto jediném bodě jsem optimista. Jistě znáte komerční požadavky trhu daleko hlouběji než já, a víte, že je to senzace, ona lítost bezpečně ukrytého, kterou cítí s postiženým, a která působí, že se aspoň zajímá, že si aspoň přečte . . . Co bude, až senzační přestane být senzacím, až status quo bude potvrzen, slavnostně vyhlášen, až politikové a novináři přesvědčí svět, že rok 1968 je zapomenut a všichni se políbí před kamerou s Brežněvem na ústa. Co potom zbude?

Myslím, že málo, ale přece jen to, co nikdy neselže, nikdy se neobnosí. Literatura, jejímž tématem je odjakživa člověk trpící, člověk osamělý, člověk v konfliktu, člověk . . . Nebude už zajímavé datum, místo a čas. Kafkovy romány nejsou lokalizovány místně ani časově. Zámek je všude, zápas se odehrává pořád.

Jména se vystřídají, střídají se už dnes, jiní lidé zaplnili tytéž kriminály, jí možná víckrát denně, přijdou domů dřív, ale víc jich půjde do blázince. Jsem možná takový odrodilec, ale vždycky jsem tvrdila, že porozumění jde napříč prostorem a časem. Vy jste zažili období, kdy jste byli spokojeni, svobodní a doma bylo doma. My ne. Nikdy. Nepamatuji, než Hitlera, Stalina atakdále. Proto mám méně pochopení pro češství, slovanství, atd. Neznám žádné záruky, než nepsané a nevynutitelné vnitřní záruky lidství. A to je téma, o kterém bude každá literatura z pera českého nebo slovenského autora, pokud umí a musí psát. Téma, společné všem. Téma, staré jako literatura, o zabitých možnostech, uvězněných lidech — ve zdech vězení, v předsudcích, strachu, v otupujícím koloběhu vnuceném průměrnými.

Uspořádání věcí v Československu literatura nevyřeší, nikdy nechtěla a nikdy nemohla. To bude záležitost jiných, a marně už po tři léta přemýšlím, či vlastně.

Chápu, že jde o to, aby svět nezapomněl, aby svět věděl, a literární dílo je vždy silnější než reportáž, nebo aktuální článek. Ale k některým lidem se žádná literatura a žádný článek stejně nikdy nedostan.

A bude-li československý autor výborně umět psát o věcech všelidských, pak udělá víc, než opakováním konkrétních dat, která — sebestrašnější — nezúčastněného unaví. Největší problém je, jak tuto světovou literaturu dostat na cizí trh, když se čtenářem jsme schopni komunikovat jen prostřednictvím překladatele. Prozatím nikdo z našich (bez ohledu na báchorky o Estoncích, kteří se do tří let proslavili anglickými romány), není schopen tvořit v cizím jazyce. Nedokázal to pan Hostovský, a pan Škvorecký, který přednáší americkou literaturu, mi opakoval znovu a definitivně, že anglicky TVORIT nemůže. Toho budou schopny naše děti — moje malá dcera mi sype z rukávu adekvátní překlady svých básní v próze, které jsem pokládala za nepřeložitelné. Ovšem tato nová generace, která umí anglicky, a dále pánbůh, podrží si ještě i češtinu, nebude tvořit z našich zážitků, protože je nemá. Nebojte se, my se, bohužel, nevypíšeme. Už to třeba nebude Brno, léta páně 1955 na svazácké schůzi. Bude to třeba historika o poznamenaných, kteří otisky svých nezahladitelných jizev rozdávají dál — tiše, zákeřně, bezděčně. O moru horším, než co jej popsal Camus, o řetězu následků, šířících se geometrickou řadou. Nebo zase to bude o člověku kamarádu, který snad přece jen ještě žije, a o přátelství, jak o něm ještě nikdo nepsal, kromě starověkých básníků a Exupéryho. Nemyslím, že jsme zažili něco mimořádného. Zažili jsem zlo, jako mnozí před námi a po nás, jako mnozí současné vedle nás. Nejsme výjimeční, proto můžeme být srozumitelní, pochopitelní, nevyčerpatelní.

Hana Ciprisová

CUSTODIAL SUPERVISORS

Day, Evening or night shifts. Rapid expansion of contract cleaning services has opened positions for experienced supervisors. Earn top salaries, group medical insurance, profit sharing and other benefits. Opportunity for fast advancement to top management. For interview call:

531-3730 OR 531-3731 OR 273-2980,
LAKE BLUFF, ILLINOIS

SPORT

Ve 4. kole letní evropské fotbalové soutěže Inter-Cup se většinou čs. mužstev dařilo. Vysoké vítězství vybojovali fotbalisté Sklounionu Teplice ve Štokholmu když porazili místní Djurgarden 6:1. Slovan Bratislava vyhrál v domácím prostředí nad západoněmeckým MSV Duisburg 1:0, a poměrem 4:1 zvítězili hráči Nitry nad FC Amsterdam. Nedařilo se Slávii Praha, která podlehla Zürichu 3:0. V jednotlivých skupinách Interpoháru Slovan Bratislava a Nitra jsou na prvních místech, Teplice na druhém a Slávie na čtvrtém místě. Teplice, jakož i Slávie mají však možnost v posledních dvou kolách se proborovat na vedoucí místa ve svých skupinách.

V přátelském mezinárodním utkání ve Strassbourgu porazili fotbalisté Dukly Praha přední západoněmecký celek Bayern Mnichov 2:1. V jiných mezinárodních zápasech Škoda Plzeň zvítězila nad holandským celkem MVV Maastricht vysoce 6:1 a Inter Bratislava vyhrál v Maďarsku nad Eto Győr 2:1. Na výměnu zkušeností přijel do Československa brankář číslo jedna americko-kanadské profesionální ligy, hráč mužstva Montreal Canadiens — Ken Dryden.

V mistrovském fotbalovém utkání severoamerické ligy NASL New York Cosmos porazil Miami Toros 1:0. Zápasu na Hofstra stadionu přihlíželo 6.000 diváků. Vítězstvím se NY Cosmos proboroval na druhé místo východní skupiny, čímž si značně zlepšil šanci na postup do závěrečných bojů o titul mistra NASL. Severní skupinu vede Toronto; východní Philadelphia a jižní Dallas. 4. srpna hraje Cosmos v Dallasu, devátého v Montrealu a jedenáctého srpna opět na Hofstra stadionu proti Dallasu.

Dolary nepáchnou

Sovětský svaz dodá Izraeli 100.000 tun cementu. Izrael mu zaplatí 35 dolarů za tunu. Jde o největší obchodní transakci mezi oběma zeměmi od arabsko-izraelské války z června roku 1967, kdy Moskva přerušila diplomatické styky se židovským státem. První zásilka, to je 20.000 tun cementu, přibude na amerických lodích, které se vrací ze sovětských přístavů do Spojených států, aby naložily další obilí pro Sovětský

5-ti leté výročí sovětské okupace Československa

Československá Národní rada americká (Východní oblast) uspořádá u příležitosti pátého výročí sovětské invaze do Československa protestní automobilovou kolonu v New Yorku. Auta, ozdobená československými státními vlajkami, fotografiemi a protestními hesly vyjedou v 6. hodin večer od budovy Sokola, 420 východní 71. ulice, v úterý 21. srpna 1973. Průvod projede ulicemi New Yorku. Ukončení automobilové kolony je v Sokolovně, kde bude uspořádána protestní schůze. Účast v tomto průvodu je národní povinností každého uvědomělého Čechoslováka. Podrobnosti o této akci přineseme příště.

ČsNRA, Východní oblast

VÝZVA NAŠIM ČTENÁŘŮM

Československé úřady se stále dopouštějí diskriminace vůči naturalizovaným americkým občanům českého původu. Tyto akce jsou v rozporu se smlouvou o naturalizaci mezi USA a CSR, podepsanou roku 1929, která je dosud v platnosti.

Běžně jsou zamítány žádosti o udělení visa do ČSSR i osobám, které se nedopustily žádných přestupků v ČSSR, nebo které byly amnestovány. Pas je obvykle vrácen po dlouhé době (4-6 neděl) a není uveden řádný důvod zamítnutí.

Ke všem žádostem vyžadují čs. úřady potvrzení o tom, že naturalizovaný občan pozbyl čs. občanství. Toto potvrzení vydává čs. vyslanectví ve Washingtonu za vysoký poplatek \$100 až 180. Rovněž otázka osobního majetku a dědictví, odkázaného americkým občanům českého nebo slovenského původu, je naprosto nespravedlivá a v mnoha případech i proti dohodě řešena.

Vyzýváme čtenáře, aby o všech incidentech tohoto druhu informovali svého reprezentanta v Kongresu a psali na US State Department, East European Desk, Washington DC. Jak jsme se informovali, při větším počtu stížností může vláda USA použít recipročních akcí.

Alkohol i nealkohol

Marná byla a je snaha východoevropské propagandy vydávat některé lidské hříchy za výlučný produkt "kapitalismu". Poslední statistiky hovoří o stále častějším výskytu alkoholismu a takzvané toxikománie ve všech zemích moskevského bloku. V Sovětském svazu a například v Maďarsku je největším nebezpečím návykovosti alkohol. Ovšem podle posledních čísel se ČSSR i v tomto "oboru" dostala v minulých dvou letech na 2. místo, hned za Maďarsko. Průměrný Čechoslovák vypije za rok 8 a půl litru čistého alkoholu (v přepočtu na hlavu). Znamená to deváté místo ve světovém žebříčku, i před Kana-

dou a USA. Alkohol působí ročně 2700 dopravních nehod, 4000 rozvodů, na něž doplatí 3000 nezletilých dětí, 5000 delikventů je odsouzeno za trestné činy spáchané pod vlivem opilosti. V republice je evidováno 130.000 tzv. "hluchých" a 170.000 "tichých" alkoholiků. Funguje 51 záchytných stanic a dvě střediska pro protialkoholní léčbu. Odborná místa udávají jako jeden z důvodů trvalý nedostatek kvalitních nápojů nealkoholických.

Pokud jde o tzv. nealkoholovou toxikománii, narůstá — při praktické nemožnosti dostat se ke "klasickým" drogám, jako je opium, hašiš, heroin, marihuana — zneužívání léků a jiných psychotropních látek. Dostupná analgetika např. "zneužívají" všechny skupiny obyvatelstva, hlavně starší občané a ženy. U některých psychotik, která už jsou hůře k dostání, dochází k jiným přestupkům:

falšují se lékařské předpisy nebo se vykrádají lékařské ordinace a lékárny. Tady narůstá především trestná činnost mládeže. Zvláště nebezpečné je ovšem užívání zdraví škodlivých syntetických látek, např. rozpustidel, čistících prostředků a pod. Na Slovensku — a zvláště v Bratislavě — oddává se podle odhadu např. vdechování tolué-

Přijďte mezi nás!

Sjezdy Sportovců, žijících v zahraničí se staly přední událostí v našem zahraničním životě. A právem se můžeme pochlubit, že jsou sjezdy všude bezvadně provedeny a mají vždy neobyčejnou účast.

Letošního roku se sejdeme na našem jubilejním desátém sjezdu v Belcampu, kde na pozemcích firmy "BATA" ve dnech 1-3 září se sejde sportovní rodina zahraničních sportovců a přátel našeho Svazu. Pro mnoho účastníků to znamená dlouhé cestování a finanční zatížení. Každý ale rád tuto "obět" přinese. Při sjezdech se často scházejí staří přátelé, kteří se již dlouho neviděli. Tyto zájezdy mají ještě další, důležitý význam. Máme tam příležitost sledovat aktivní činnost účastníků, kteří by pak nastoupili na naše místa a pokračovali v započaté práci. Chceme proto, aby sjezdy sportovců, žijících v zahraničí, stále pokračovaly.

Přijďte mezi nás — prožijete pěkný Labor Day weekend v naší Československé zahraniční sportovní rodině.

Sportu a X. Sjezdu ZDAR!

Josef Maleček

Program X. sjezdu Svazu Svobodných Čs. Sportovců

V sobotu, 1. září v poledne registrace v hotelu Bat'a v Belcampu, Maryland. Odpoledne: soutěže v plavání, běhu, golfu, kopané, stolním tenisu, volejbalu a tenisu. Večer: slavnostní banket s programem. Účinkují: Jana Kašparová z Washingtonu, Jára Kohout z New Yorku a Ludvík Rychtera z Clevelandu. Neděle, 2. září: v deset hodin pokračování soutěží, ve 4 hodiny průvod všech účastníků. Účinkuje vojenská hudba. Večer: tanec vítězů — hraje orchestr Vládi Zikána z Baltimore. Předávání cen.

Pondělí, 3. září: společná snídaně s řádnou valnou hromadou delegátů z celé Ameriky, Kanady a Evropy. Sjezd končí ve 3 hodiny odpoledne.

Přihlášky k soutěžím přijímá: L. Janský, 218 West 24th St. Deer Park, NY 11729. Hlaste se dle možnosti brzo k ubytování u Tomáše Doliny, Belcamp, Maryland, 21017.

nu přes tisíc mladistvých. Bylo zjištěno přes 130 sklepů místností, kde se v Bratislavě scházela mládež ke společnému "fetování". Vdechování čistice skvrn "Či-ku-li" vedlo dokonce k úmrtí mladých lidí.

Rodný domek

Mistra Jana Husa v Husinci na Prachaticku navštívilo letos už na sedm tisíc výletníků. Do knihy hostů se zapsali návštěvníci z mnoha zemí — včetně Spojených států amerických.

Z půlroční cesty

Tureckem a Irákem vrátila se do Prahy přírodovědecká expedice Národního musea. Cesta přinesla bohatý vědecký materiál, obsahující přes 100.000 druhů exotického hmyzu a asi sedm tisíc rostlin.

Zasloužilá lékařka

Mudr. Eliška Vozábová zemřela ve věku 99 let. Byla jednou z prvních maturantek u nás a jako první žena promovala v roce 1904 na lékařské fakultě Karlovy University.

SOVĚTI A AUTA

Průměrný sovětský občan touží koupit si jednu osobní auto. Leonid Brežněv je v tomto ohledu pochopitelně nedostižným vzorem; má dva rolls-royce, mercedesku, cadillaka a sportovní citroen-masserati. Normálnímu sovětskému občanu by jistě stačila i tříkolka velorex. Ale automobilový průmysl není schopen uspokojit jeho požadavky. Na konci této pětiletky v roce 1975 bude Sovětský svaz vyrábět asi 1,260 000 osobních aut — to je asi 75 procent americké výroby v roce 1920. Jen velmi málo občanů má vlastní auto: v Moskvě se 7 miliony obyvatel je to 150 tisíc osob.

Ještě horší je to v jiných městech. V Leningradu je 85

tisíc soukromých řidičů a v ukrajinském hlavním městě Kijevě, kde žije 1,6 milionu obyvatel, je pouze 19.000 soukromých majitelů aut.

Nedostatek řidičských příležitostí je příčinou obrovské nehodovosti. Loni zemřelo při dopravních nehodách v Moskvě 500 lidí. V Kazachstánu zahynulo v roce 1968 téměř 19 tisíc osob — předloni už 31 tisíc osob. V Sovětském svazu zatím masovému automobilismu nedorostli. Nejsou na něj ani připraveni: na silnici spojující Moskvu s Leningradem není jediná benzinová pumpa. Kdo neví, na kterém místě má sjet z hlavní silnice, anebo s sebou nemá zásobu na osmisetkilometrovou cestu, musí počítat s tím, že nedojede.

INFORMACE PO PRAŽSKU

Milan Schulz

Nejprve jeden citát z komentáře pražského rozhlasu. Právě se v něm: "Samotná moc žádným utlačovatelům nikdy nestačila k udržení jejich parazitního postavení. K tomu vždy potřebovali nejen armádu, policii a soudy, ale také ideologii, která by jim sloužila". Konec citátu. Kdyby se úvodem neřeklo — což jsem udělal záměrně — že jde o citát z pražského rozhlasu těchto dní, namířený proti izraelskému státu, mohl by se tento výrok připsat — dejme tomu — proslulým "pravicovým oportunistům", kteří podobně (a právem) hovoří o sovětské okupaci Československa a jiných násilných aktech novodobého imperialismu; ale mohla by jej použít i řada mluvčích mnoha jiných zájmových skupin, které jsou subjektivně či objektivně v podobné situaci. V obrovské změti informací, které denodenně bloudí po světě, se na jednom a tomže tvrzení může dokazovat leccos. O to je ovšem odpovědnější úloha seriózních informačních zařízení, které by všechny informace měly třdit, střizlivým znakem posuzovat a vybírat z nich takové a v takových formulacích, aby bylo dalšímu zmatení jazyků pokud možno zabráněno. To je také jeden z důvodů, proč demokratické vlády na všech probíhajících mezinárodních konferencích žádají svobodnější výměnu zpráv a myšlenek; neboť alespoň tím, že se soudnému občanovi poskytnou možnosti výběru zdroje jeho informovanosti, se zaručuje jistá míra kýžené objektivnosti.

Napadlo mě uvažovat o této věci znovu, když jsem — také znovu, a to po stotisících — četl v jiném pražském komentáři pojednání o tom, jak se v západním tisku "na prvních stránkách rozvalují problémy milionářů, ale problémy chudých se krčí v koutě". Pro pozorovatele jen mírně zasvěceného znamená tento výrok: za prvé — že se jeho autor asi příliš nevyzná v systému svobodného tisku a zřejmě nakupuje pouze takzvané noviny bulvární, které se skutečně zabývají princeznami, filmovými hvězdami a jinými ranními či večerními pseudosenzacemi; ovšem nikdo nikoho nenutí, aby tyhle noviny kupoval, protože u stejného stánku dostat několik listů seriózních, byť s různě nuancovanými názory; ovšem tady se náš pisatel o miliardách a postelích mnoho nedozví. A za druhé si lze domyslet, že autor komentáře už předem ví, co musí napsat, takže mu fakta nevadí a zcela bezostyšně spěje k předem stanovenému cíli. Kdyby tento předpoklad záměr neměl a nejprve ony dobře zvolené noviny četl (když už je

mu v Československu toto výjimečné privilegium povoleno), dozvěděl by se — třeba jen v posledním týdnu — mnoho zajímavých věcí, které se ovšem vůbec neobjevily v novinách československých. A to ani v oficiálních orgánech stran a organizací, ani ve večernících, které jsou ostatně orgány jen o něco méně oficiálními. Mohl se třeba dočíst hned z několika stran o dalším pronásledování "neposlušných" intelektuálů v Sovětském svazu, o tuhých vnitropolitických poměrech v Rumunsku, o zatýkání východoněmeckých lékařů, kteří chtěli údajně odejít do Německé spolkové republiky, o skutečné situaci v činském politickém životě a samozřejmě mnoho i o Československu. Například: několik vážných reportáží ze zájezdů západních novinářů, kteří píšou o slušné životní úrovni, ale neskrývají ani své dojmy se skomirajícím veřejného duchovního života v tradičně kulturní zemi; rozhovory s nejmenovanými představiteli čs. socialistické opozice; protest profesora Goldstückera proti výrokům sovětského mluvčího na mírové konferenci v Helsinkách, kde se bylo možno doslechnout, že vojska 5 zemí Varšavské smlouvy vstoupila do Československa v srpnu 1968 na žádost tamní vlády; protest britského Svazu novinářů proti opatřením, podniknutým proti některým československým žurnalistům; recenze prací čs. vědců — žijících na Západě, o problémech takzvané "třetí cesty", rozumí se, k humánní společnosti. A mnoho dalšího. A pokud jde o vlastní problematiku západního světa může jen slepý nevidět, na kolika tunách papíru denně (nemluví už o rozhlase a o televizi) se probírají skutečně všechny problémy, jež jen růžek vystrčí. Pražský komentátor vyjmenoval ve svém slohovém cvičení inflační problémy v Anglii, ve Francii, v Itálii, náklady na vzdělání v Americe, situaci amerických Indiánů a přidal pár čísel. Ale neřekl už, že právě všechny tyto údaje načerpal ze západního tisku, z článků a studií, kterých se tu denně na tato a stovky jiných témat píše na tisíce. A neřekl také, s jakými problémy se setkávají právě dopisovatelé západních listů v zemích moskevského bloku při opatřování dokonce základních čísel o všech možných, i — dalo by se říci — nejnevinnějších oblastech života. Tady je všechno tajné. Tady je pořádek pravdivá informace pokládána za vysoce výbušnou látku, kterou je třeba opatřovat pod mnoha zámky a střežit ozbrojenou mocí. Tu je nutno říci — nejen informace aktuální. I fakta historická se považují za ne-

bezpečný kontraband. Je tomu právě teď — jak si všichni samozřejmě dobře vzpomínají — právě pět let, kdy bylo Československo už po několik měsíců středem pozornosti světa, jenž doufal, že se v této slibné zemi uskuteční pokus, který by byl velice cenný pro soudobou sociální zkušenost lidstva. Ten pokus se — jak také dobře známo — pod úderem cizí moci neuskutečnil. Ale myšlenky a činy onoho pět let starého období československých dějin platí jistě stále — i pod střizlivou lupou historiků — jako podněty k dalším úvahám a dalším pokusům. Československé sdělovací prostředky však dostaly uloženo striktně mlčet; snad jen s občasnou výjimkou výpadů proti — jak se říká — "zkrachovávším vůdcům kontrarevoluce". Ani dějiny nesmějí v totalitě promluvit.

Pařížský zpravodaj pražského rozhlasu, který požívá v západní metropoli všech výhod volného přístupu k informacím a hojně toho využívá, vyrobil — v souvislosti se schůzkou ministrů zemědělství Evropského společenství — také jednu dobrou, srozumitelnou větu. Prohlásil: "Zhroutil se bývalá partnerství, namísto spolupráce vládne všeobecná nedůvěra". Lidé věci znali vědí dobře, jak málo platí tento striktně vyslovený soud právě o západním spojení. Těžko ovšem říci — za současného stavu skrývaných informací — jak to v tomto ohledu vypadá v jiných částech světa. Například — na východ od Labe.

Biskupové v Římě

Nedávno vysvěcení čs. biskupové — Josef Vrana, Jozef Feranec, Jozef Pásztor a Július Gábriš byli na návštěvě v Římě, kde je ve Vatikánu přijal v audienčním slyšení papež Pavel VI.

Krajanský oznamovateľ

Český pension v rakouských Alpách

ZELERMOOS, 5700 Zell am See, Tel. (06542) 202046

Krajanské prostředí, celoroční lyžování, výlety do okolí (Grossglockner, Salzburg, Vídeň). — Volné pokoje v červenci a srpnu — za osobu se snídaním od S. Fr. 12.—

Víte, že

REZNICTVÍ A UZENÁŘSTVÍ JOSEF ČURDA, MARGARTENSTR. 11

... je jen 206 m od nádraží Selnau ... vyrábí na 20 druhů českých a slovenských specialit ... rozesílá maso a uzeniny po celém Švýcarsku (maso za velkor'hodní ceny) ... při objednávce nad S. Fr. 50.— neúčtuje poštovné.

Nevíte?

Tak přijďte nebo volejte 01/23 52 65

PSACÍ A POČÍTAČÍ STROJE

pro krajany se slevou — jakož i veškeré opravy zařídí ANTONÍN ZETEK, Illnauerstr. 24, 8307 Effretikon, tel. 052-32 53 08

SERVIS

vašeho vozu zajistí rychle a spolehlivě W. PISOFT, společník fy: AUTO WEISS, Altstetterstrasse 228, 8048 Zürich, tel. 01-62 14 55.

Přes UNIONFUNK

v Zürichu seženete českého taxikáře, znalého místních poměrů, památek a vůbec všeho zajímavého.

Volejte 01-47 30 47 a žádejte pana IVANA MÁDRA.

KNIHY

všech čs. exilových nakladatelství dodává:

Oskar Krause, CH-8307 EFFRETIKON, Rebenstr. 2

Prizvat Galerie ve Švýcarsku

vystavuje díla předních exilových výtvarníků — sjednejte návštěvu. Telefon — 052/324176 — Švýcarsko

28 letý sportovní trenér velmi dobrého zajištění, dříve z Prahy, hledá dívku k vážnému seznámení. Zn. "Jen vážně-Pište do adm. t. l."

Pro další podnik,

který otevírá na podzim v městě Tailfingen/Ebingen hledám mladšího, spolehlivého, samostatného českého kuchaře za nejlepších platových podmínek. — Byt k dispozici.

HOTEL RESTAURANT-HIRSCH

Majitel Tony Kolářský

D — 7481 Sigmaringendorf

ZAJEMCI

o prodej švýcarských hodinek ve všech státech žádáme o kontakt. Vhodný vedlejší výdělek nebo hlavní zaměstnání. Zajemci z oboru mají přednost.

SLAIS-CH-2500 Biel, Postf. 255-Switzerland.

PŘIPOMÍNEJME SRPEN 1968

Malíř a grafik Jan Kristofori, žijící dnes v Norsku, si získal v uměleckém světě již dobré jméno. Prosadil se na několika mezinárodních výstavách, především svými trojrozměrnými obrazy, vycházejícími z podstaty řecké mythologie a preambule o lidských právech. A právě tento malíř přišel v roce pátého výročí smutné sprnové okupace na myšlenku, jak připomínat širokému okruhu obyvatel Západu tuto hanebnou akci Sovětského svazu. Vypracoval návrh na samolepící obtisk (viz naše reprodukce), který si můžete objednat na adrese našeho evropského vydání: Americké Listy, Postfach 3, 8027 Zürich. Obtisk je vypracován v našich národních barvách, číslice 5 a písmena CS (autoznačka Československa) jsou v černém poli, znázorňujícím porušení československé suverenity. Nálepku Vám zašleme současně se složenkou na úhradu S. Fr. 2.00 na základě objednávky s přiloženou zpáteční známkou (hodnoty dopisu).

AMERIKO, AMERIKO . . .

PRVNÍ DOJEM

O to, jaký význam se má a nemá přičítat takzvanému prvnímu dojmu, se vede a povede trvalý spor. Jsou lidé, kteří takový přístup odmítají jako povrchní a vyžadují další zkoumání osoby či předmětu. A mohou mít pravdu. Jsou ovšem taky lidé — a já se mezi ně hlásím, kteří trvají na tom, že ve většině případů je první dojem to nejpřirozenější hledisko. Protože člověk není ovlivněn následným kombinováním různých faktů, postranními účinky dodatečné úvahy; je naopak čilých smyslů a skutečnosti dokořán otevřen.

Měl jsem takovýto pocit, když jsem nedávno pro sebe objevoval Nový svět. Technika sice dnes zkrátila kdy-si nekonečné vzdálenosti na lehko přijatelné a stravitelné lhůty. Ale přece jen se v obyvateli — byť jen relativně — "staré Evropy" probudí zvláštní pocity, když se snáší na americký kontinent. Jeden z těch pocitů je slavnostní a odpovídá "Kolumbovi v nás", tomu stálému toužení po nových objevech a tomášovskému přání sáhnout si vlastní rukou na realitu — zprostředkovaně už dávno známou. A jiný pocit je — obava. Člověk, i když přijíždí poprvé, není zdaleka bez předsudků, spíše naopak: slyšel, četl a viděl toho tolik o téhle zemi, že se už při prvním kroku obezřetně rozhlíží.

Mohu to naštěstí říct rovnou: Amerika se mi líbila. Ne že bych ji viděl celou. Zahlédl jsem vlastně — přes mnoho ujetých mil — jen kousek té rozlehlé země a pobyl pár dní v obrovitém megaloměstě, o němž se říká, že "to není Amerika", že tam na člověka "ty velké domy padají" a že ho nejvíce jednou "voberou". Mě v New Yorku nikdo neobral, nic na mě nepadalo a dokonce se mi zdálo, že ta skutečně zvláštní směsice lidí, kterou tu lze potkat, je Amerika. Že ten rozsáhlý světadíl je tu — vlastně na poměrně malém ostrůvku — ukázkově směstnan a předvádí se v barvách živých a v konturách jasných. Pro Evropana, který navíc dobrou polovinu života prožil v mírnoučkém podnebí hlavního města Prahy, je tu ovšem leccos na obtíž. Jestli v New Yorku něco padá, tak to nejsou domy, ba ani omítka, ale — aspoň za léta v rozpuku — ona prosulá vlhkost, kterou skutečně nelze slovy vylicít. Protože jít do páry je proti tomu legrace, především proto, že tam se chodí už s tím záměrem a příslušně neoděn. Newyorská "hjumidita" leze do všech švů a snad i do kostního morku; nedomoroдец občas zcela ochrne a za mírného požívání silně ředěné a

silně chlazené whiskózní tekutiny spočívá v nějaké vodovnějši poloze. Leč kdo nadává, nechť si připomene, že jinde je bríza a jinde zase föhn, onde strašně sucho s přísadou písku a tam opět všelijaké tajfuny. Jak už konstatováno, kdo žije pod Petíínem, neví — pokud jde o klimatické poměry — co má.

Potvrdilo se mi taky, že Amerika je mladá a volná země. Mladá — s různými dobrými i horšími důsledky takového pocitu: Američané se umí dětinsky bavit a dobře si užít toho, čemu se oddají, a pohádat se a zase se rychle smířit; Američané jsou zcela otevření, nemají historické

předsudky a mluví — například — beze stopy přezíravosti s každým, s kým se jen trochu dokáží porozumět. To jest, co do jazyka i co do přístupu k životu. Američané jsou někdy — jako jsou i děti — tvrdí v jednání; občas se tomu říká krutost, ale v tom přímém postupu nebývá zlý úmysl; tak to prostě na tamtom světě chodí a lidé jsou na to od malička připravováni. Každý má skutečně stejnou šanci. Něčí cesta za realizací snu je snazší; jiná je obtížnější; leckdo i ztroskotá. Ale může kdykoli začít znova a nikdo se proto nediví a nedrží ho natrvalo za méněcenného. Zdá se mi, že základ této metody, jak nakládat s lidskými silami, je produktivnější, než trvalé

kádrování, z něhož vzbázejí tisíce drobných pomluv a slizkých protekcí.

Díval jsem se taky dva celé dny na to, jak bývalý poradce Bílého domu vypovídal před senátním výborem ve známé věci. O samou její podstatu budou asi spory trvat ještě dlouho, vyřeší-li se kdy vůbec. Zůstává však faktem, že záležitost, která se tak či onak týká hlavy státu, prochází parlamentní kontrolou před očima všech veřejných zájemců, kteří mají čas a chuť si zapnout příslušný televizní program. Člověka jen tak srovnáním napadá, přijde-li kdy doba, kdy se takhle nějak bude odehrávat československý leden 1968. Nebo kterýkoli jiný měsíc v kterékoli jiné zemi, která by takové pořádné vydrhnutí zapšklých míst potřebovala jako nic jiného.

MILAN SCHULZ

Pivovary do SSSR

Závody Vítězného února v Hradci Králové dodaly prostřednictvím Technoexportu od roku 1965 do SSSR šedesát kompletních pivovarů — každý s roční kapacitou 20.000 hektolitřů piva. Do konce roku 1975 bude dodáno dalších 12 velkopivovarů. V Moskvě bude vybudován "Pivovar sovětsko-čs. přátelství", v němž se za rok uvaří — převážně z čs. chmele a sladu — milion hektolitřů piva typu Prazdroj. Je to poprvé, co by se tato tradiční česká značka vyráběla pod tímto názvem v zahraničí.

PODPORUJTE

ČESKOU

NÁRODNÍ

ŠKOLU

PRÁZDNINY a česká kniha v zahraničí

Čtenářský hlad po dobré české knize trvá. Doma i v cizině. Kdežto doma současná literatura stagnuje, a starší kvalitní věci se vydávat nesmějí, my v emigraci máme v tom ohledu větší štěstí. Také Universum Sokol Publications patří k vydavatelstvím, které jsou sto zájmu čtenářů o dobrou českou knihu vyhovět. Zde je seznam a stručný popis knih, vydaných doposud naším nakladatelstvím:

DEMOKRATICKÝ MANIFEST —

Ferdinand Peroutka. Vyznání víry v demokracii, svobodu a právo na národní sebeurčení. Mužný boj s ideologií komunismu, jehož slabiny jsou zde odhalovány nejpovolnějším mistrem pera. Kniha skutečně hodná tradice českého humanismu.

POČÍTADLO —

Petr Den. Sbírká esejí, zkoumajících vztahy mezi náboženstvím, politikou a matematikou, jež se zároveň snaží dát novou náplň pojmu "demokracie", aby revoluce davů a nových národů, měnící podobu našeho století, nebyla revolucí nihilismu, prosté moci a smrti, nýbrž revolucí míru a života.

VE VLÁDĚ DRUHÉ REPUBLIKY —

dr. L. K. Feierabend. Paměti muže, který spoluřídil osudy národa a státu v tragické pomnichovské době. (Rozebráno).

VE VLÁDĚ PROTEKTORÁTU —

dr. L. K. Feierabend. Pokračování paměti člena české protektorátní vlády z doby po 15. březnu 1939, obsahující množství zajímavých a významných detailů o tehdejších událostech.

Z VLÁDY DOMA — DO VLÁDY V EXILU —

dr. L. K. Feierabend. Autor zde líčí svůj dobrodružný útěk z Protektorátu přes Maďarsko, Jugoslávii a Francii do Londýna a popisuje zajímavým způsobem poměry v tehdejší exilové vládě presidenta Beneše.

ANTONÍN ŠVEHLA —

textová a fotografická monografie, vydaná ke stoletému výročí narozenin tohoto politika, který spoluzakládal, budoval a řídil mladý československý stát. Neoprádatelná publikace zejména pro mladé emigranty, kteří o Antonínu Švehlovi doma buď neslyšeli vůbec, anebo jenom nepravdy.

KAŽDÁ Z TĚCHTO KNIH PŘEDSTAVUJE TVORBU NAŠICH PŘEDNÍCH SPISOVATELŮ A BÁSNÍKŮ, ŽIJÍCÍCH MIMO SVOU VLAST. ZAKOUPENÍ NĚKTERÉ Z NICH OBOHATÍ JISTĚ VAŠI KNIHOVNU

OBJEDNÁVÁM:

Demokratický manifest — Ferdinand Peroutka	\$4.00
Počítadlo — Petr Den	2.50
Ve vládě protektorátu — dr. L. K. Feierabend	3.00
Z vlády doma — do vlády v exilu — dr. L. K. Feierabend	3.00
Ledy se hnuly — V. N. Duben	3.00
Antonín Švehla	3.00

ÚHLEM NA OBLOHU —

Miroslav Rašín. Sbírká cestopisných črt, zejména z Jižní Ameriky, politických i intimních úvah již zemřelého autora, je moderním protestem proti odlidštění a zmechanizování světa.

BEZNADĚJE A NADĚJE —

Karel Valehrach. Krajan, písmák líčí svůj těžký, avšak zkušenostmi bohatý život, v němž křížem — kráčem procestoval všech pět světadílů, s očima otevřenými a se srdcem, které rozumí lidské bídě.

OD A DO Z —

veselé abecední fantazírování-slovy a kresbami — populárního komika Járy Kouta.

VERŠE ZE ZÁSUVKY A VERŠE ZAPOMENUTÉ —

Josef Martinek. Česko-americký novinář a básník tu ve čtyřech částech podává silné básnické obrazy několika svých životních období.

HOLOUBEK, KTERÝ SE NA VŠECHNO PTAL —

Josef Martinek. Půvabná dětská knížka veršů s lahodnou češtinou a podivuhodnou fantazií.

SONGS OF THE DESERT —

Josef Martinek. Sbírká anglických básní, které byly otištěny ve více než 40-ti amerických a kanadských časopisech. Autora zde inspirovala zejména velká americká poušť na jihozápadě USA.

LEDY SE HNULY —

V. N. Duben. Kniha nutná pro každého, kdo chce vědět, kdy a jak začaly drobné sopečné výbuchy, které pak, po několika letech, vedly k Pražskému jaru.

THIS AND THAT —

E. J. Popera. Kdo zná české verše tohoto básníka, jistě sáhne se zvědavostí po jeho první sbírce básní anglických.

Úhlem na oblohu — Miroslav Rašín	2.50
Beznaděje a naděje — Karel Valehrach	2.50
Od A do Z — Járy Kouta	1.50
Verše ze zásuvky a verše zapomenuté — Josef Martinek	2.00
Holoubek, který se na všechno ptal — Josef Martinek	1.00
Songs of the Desert — Josef Martinek	3.00
This and that — E. J. Popera	2.00
Půlnoční pacient — Egon Hostovský	3.00